

➔ *Kommentar af Nils Thostrup*

VAGTSKIFTE I FOLKEREPUBLIKKEN

Sådan ser det ud, når man spiller lidt med musklerne. Kinesiske overvågningsfartøjer patruljerer ved de omstridte Diaoyu øer.

Forskellene er til at tage og føle på.

Der skal i efteråret være valg i verdens stærkeste nationer, USA og Kina, og det giver et blik ind i tilværelsens modsætninger.

Om det amerikanske valg har man siden det foregående vidst, at det finder sted tirsdag den 6. november, men om det bliver den siddende indehaver af embedet, Barack Obama, eller udfordrerer Mitt Romney, der til januar skal sværge ind som præsident, tilhører de gode gætteriers og bookmakernes verden, som tingene ser ud i skrivende stund.

Om det kinesiske valg har man længe kun vidst, at det skulle finde sted engang i løbet af efteråret, formentlig i oktober. Datoen den 8. november blev først offentliggjort her lige i sidste øjeblik. Til gengæld ved man, hvem der bliver valgt og fra marts næste år overtager posten som folkerrepublikkens præsident, nemlig den nuværende vicepræsident Xi Jinping, der så har ti år foran sig i embedet, om han ellers holder så længe.

Om det amerikanske valg ved man, at der er almindelig stemmeret, men at interessen for at bruge den ikke er overvældende – valg-

deltagelsen ligger normalt omkring de 50 pct. i modsætning til de 80-90 pct., der er normen på vore breddegrader.

Om det kinesiske valg ved man, at det er besluttet i en snæver kreds, men at det på den 18. kongres i Kinas Kommunistiske Parti bliver konfirmeret af de godt 2200 delegerede, der repræsenterer de ca. 80 millioner medlemmer af det enerådende parti.

SKÆBNEFÆLLESSKABET OG VERDEN

Når man i et tidsskrift som nærværende, der har Kina som hovedtema, blander det amerikanske valg ind i det kinesiske lederskifte, så har det den gode årsag, at de to nationers udvikling i et skæbnefællesskab er afgørende for udviklingen i resten af verden – militært og økonomisk er ingen stærkere end de to.

Skal man se det fra den kinesiske side, vil det ikke undre, hvis nogle i den kinesiske topledning ærgres sig over det tidsmæssige sammenfald mellem de to præsidentvalg. For det har betydet, at den amerikanske præsident og hans udenrigsminister Hillary Clinton har

skruet op for den politisk-militære retorik – måske for at dække over hjemlige manglende økonomiske resultater – og det har givet sig udtryk i en genoptagelse af den indæmningspolitik, som USA anvendte over for den gamle Sovjetunion, men denne gang rettet mod Kina.

Barack Obama har gjort meget ud af at forsikre, at Stillehavet er USA's "Mare Nostrum", vores hav, og at den militære tyngde vil blive lagt her – fra Californiens kyst til det sydkinesiske hav. Og Hillary Clinton har været på charmetur til Japan, Korea, de sydøstasiatiske lande, Indien, Centralasien og Mongoliet for at fortælle om USA's interesse i at være en modbalance til Kinas dominans i området.

Det har irriteret de kinesiske ledere, som på en og samme gang over for nabolandene vil berolige med, at man ikke har imperiale ambitioner, samtidig med at man står stejlt på sine rettigheder, når det gælder havgrænserne og ubeboede øer og rev, hvor interessen ud over stormagtsstolthed er de oliereserver, som havbunden gemmer.

Aktuelt er meningsfronterne her i eftersommeren blevet trukket skarpt op mellem Japan og Kina om nogle øer i det østkinesiske hav – en affære, der begge steder har pisket en folkestemning op, og som i Kina har trukket den tidligere japanske imperialismefrem som skræmmebillede.

De kinesiske leders fornemmelse af, at USA går for tæt på, handler ikke bare om stormagtsfølelser, men at det for dem medvirker til at bortlede opmærksomheden fra det, der i deres optik burde være det væsentlige: At USA – og Europa – skulle se at få orden på økonomien, så hele verden kan blive trukket ud af det hul, som finanskrisen siden 2008 har gravet.

Den kinesiske holdning er naturligvis ikke affødt af almindelig medfølelse med den øvrige verden, men har en klar egoistisk baggrund: Hvis det kinesiske økonomiske lokomotiv skal blive ved med at køre, kan det selvfølgelig ikke nytte, at de mulige kunder på verdensmarkedet har lommesmarter. Det hele hænger sammen.

DE UNGE MÆND I TOPPEN

Og så tilbage til den 18. kongres i det kinesiske kommunistparti. Det er den sidste i præsident Hu Jintaos og ministerpræsident Wen Jiabaos regeringsperiode, som blev indvarslet for ti år siden, da den daværende præsident Jiang Zemin trådte tilbage. Det var det første planlagte og velordnede lederskifte i

folkerepublikkens historie, og det kommende er planlagt til at forløbe lige så gnidningsløst. Det gør det så – men med støj i kulissen omkring den detroniserede Chongqing-partichef Bo Xilai og hans morddømte hustru Gu Kailai, som der fortælles om i en separat artikel.

Formelt er det sådan, at valget på partikongressen handler om generalsekretærposten – partiets øverste leder – men den hænger sammen med præsidentposten. Partiet udpeger også, hvem der som ministerpræsident skal være regeringschef. Og da Xi Jinping og Li Keqiang, den gang 54 og 52 år, på partikongressen for fem år siden blev udpeget til politibureauets stående udvalg på ni medlemmer, lå det i kortene, at de udgjorde den næste generation.

Det stående udvalg er det egentlige magtcentrum i Kina. Hvad der besluttes her, det er lov. Der var gætteri om, hvem som skulle være hvad af de to unge – unge set med kinesiske øjne – nye medlemmer, men det fornemste lod faldt på Xi Jinping.

Det blev bekræftet, da han senere blev valgt som næstformand i partiets militærkommission – den, der bestemmer, hvilken vej gevæerne og kanonerne i Folkets Befrielseshær skal vende. Han har således her og som vicepræsident været tæt på Hu Jintao, mens økonomien Li Keqiang som viceministerpræsident har været i mesterlære hos ministerpræsident Wen Jiabao.

DE GODE SPØRGSMÅL

Topleddelsen har været samlet til en traditionel august-komsammen i badebyen Beidahe øst for Beijing for at lægge de sidste brikker til partikongressen, men der er blevet holdt tæt omkring drøftelserne, så hvad man skal lægge mærke til, når kongressen går i gang, er bl.a. følgende:

- ★ Hvem bliver de nye medlemmer af politibureauets stående udvalg – og hvad repræsenterer de? Kinas Kommunistiske Parti er lige så fragmenteret som noget dansk Folketing:
 - Der er benhårde maoister, som ønsker sig tilbage til gamle dage – men de er en absolut minoritet.
 - Der er reform-maoister, som accepterer, at samfundet er forandret, men gerne vil holde på nogle af de politiske idealer fra Mao-tiden.

- Der er de moderate, som hælder lidt til den ene side, lidt til den anden, men først og fremmest er pragmatiske og stabilitetssøgende.

- Der er de økonomiske reformister, som går ind for en fortsættelse af liberalisering og privatisering af finans- og erhvervsliv.

- Og så er der de reformister, som er enige i det økonomiske sigte, men som også tør tale om politiske reformer – uden dog at gå så vidt, som at kommunistpartiet skal opgave sit lederskab.

★ Hvor mange stemmer på hvem – og hvor mange undlader at stemme på hvilken kandidat? De tal vil fortælle noget om stemningen i partiet på lokalt hold og bidrage med streger til billedet af, hvor stærke de enkelte fløje i partiet er.

★ Hvad bliver kongressens – eller ledernes – svar på verdens økonomiske krise, som retter sig indad mod kinesiske interesser i dobbelt forstand: Varerne hober sig op hos de kinesiske producenter som følge af svigtende afsætning på verdensmarkedet. Det rammer den nationale økonomi og dermed regeringens muligheder for at skabe den indkomstudjævning, som er nødvendig, hvis voksende social utilfredshed ikke skal blive til alvorlig uro. I den forbindelse: Hvordan tackler centralregeringen specielt de østlige velstående provinser lyst til at være sig selv nok og køre deres eget løb – når behovet er, at også den vestlige del af landet bliver udviklet.

★ Hvad bliver svaret på den langsigtede udfordring, som Kina i stil med den vestlige verden står over for: At der bliver færre og færre yngre til økonomisk at forsørge flere og flere ældre. Et barns-politikken, der nu har omkring 30 år på bagen, har været med til at muliggøre, at Kina har kunnet brødføde sig selv og virkeliggøre en økonomisk revolution og vækstpolitik uden sidestykke. Men på længere sigt er den en trussel mod både velstand og velfærd.

★ Hvad bliver svaret på Kinas andet store problem: Korrupktion og magtmisbrug, der både er udtryk for tyveri fra samfun-

det og tyveri fra den enkelte borger – ud over at være en krænkelse af den retstilstand, der burde være selvfølgelig.

En egentlig demokratidiskussion har p.t. ingen folkelig grobund i Kina, men de nye medier i kraft af computerne og internettet – bloggere og twitterere – har skabt opmærksomhed om både korrupktion og magtmisbrug og ført til folkelige protester og demonstrationer. Og det i et sådant omfang, at hvor man tidligere kunne få en officiel statistik over sammenstød mellem politi og borgere, er opgørelsen nu gjort hemmelig.

Men det får ikke problemet til at forsvinde: Social uro er i dag en større trussel mod kommunistpartiet end demokratispørgsmålet.

★ Og hvad bliver svaret på den amerikanske inddæmningspolitik, der skaber et indre pres i den kinesiske ledelse: Som nævnt tidligere er det partiets militærkommission, der er den egentlige øverstbefalende i forsvaret, men det forhindrer ikke, at Folkets Befrielseshær – navnet dækker både hær, flåde og luftvåben – og dens ledere er en magtfuld pressionsgruppe, der i den givne situation vil pege på flere investeringer, flere moderniseringer i og af militært isenkram, hvad der kan trække midler, som var bedre anvendt i den civile struktur.

Verden vil lytte, når mikrofonerne åbnes i Folkets Store Hal i Beijing den 8. november, og den afgående og den kommende generalsekretær og præsident tager ordet for at gøre status – og pege frem.

Artiklen er afsluttet medio oktober 2012.

Xi Jinping – og ikke mindst fruen

Li Keqiang

DEN NYE LEDERDUO

KOMMENDE GENERALSEKRETÆR OG PRÆSIDENT:

Xi Jinping, født 1953 i den vestlige Shaanxi-provins (den med den gamle kejserhovedstad Xi'an). Han er søn af en af borgerkrigens store veteraner, Xi Zhongzun, og tilhører dermed gruppen af såkaldte "fyrstesønner", efterkommere af de krigshærdede kommunister, der først var tæt på Mao, senere i unåde under kulturrevolutionen, men genrejst efter Maos død og centrale i Deng Xiaopings bestræbelser på fra 1979 at iværksætte de økonomiske reformer, der har bragt Kina til, hvor landet er i dag.

Xi Zhongzun var således en ledende skikkelse bag oprettelsen af frizonen Shen-zhen – dengang en landsby med 20.000 indbyggere, naboer til Hongkong, i dag med samme indbyggertal som naboen, dvs. pænt over 5 millioner.

Som andre unge blev Xi Jinping "sendt på landet" under kulturrevolutionen for at arbejde med bønderne. Det hærdede ham. I slutningen af 1970'erne studerede han til kemi-ingeniør ved Tsinghua-universitetet i Beijing, men tog også sideløbende en uddannelse i marxistisk teori.

Han har ikke gjort megen praktisk brug af ingeniør-uddannelsen, for siden 1979 har han været beskæftiget i politisk-administrative job, først i partiets militærkommission, hvor han fik en militær rang, senere i de regionale ledelser flere steder i landet – mest bemærkelsesværdigt i frizonen Xiamen og provinsen Fujian på kysten over for Taiwan.

Det sidste er bemærkelsesværdigt, fordi området på grund af Taiwan-situationen er Kinas stærkest befæstede, og Xi Jinpings job indbefattede partikontrol med militæret, hvilket gav ham forbindelse til en række af de ledende militære skikkelser.

I 2002 blev han politisk-administrativ leder af Zheijiang-provinsen nær Shanghai, en af det moderne Kinas rigeste, og i 2007 blev han som lokal partichef sat til at rydde op i Shanghai efter en korrupt forgænger, hvad han gjorde så effektivt, at han samme år blev indvalgt i politbureauets stående udvalg – og så lå vejen til en toppost åben.

Der gives tre forklaringer på, at Xi Jinping er blevet foretrukket frem for Li Keqiang, der bliver hans partner i den nye lederduo:

Han er kommet pletfri gennem sin karriere og har været en ubønhørlig modstander af korruption og forfølger af politikere og embedsmænd, der ikke har kunnet holde fingrene fra syltekrukken. Det er faldet i smag hos den nuværende ledelsesgruppe, der ved, at korruptionen lokalt er årsag til uro og mistilid til systemet.

Dernæst har karrieren – og faderens fortid – skaffet ham et indflydelsesrigt netværk i militæret, der også er en politisk magtfaktor. Og endelig har han sørget for ikke at lægge sig ud med de nuværende topfigurer i partiet, så da den nuværende leder, Hu Jintao, overvejede at pege på sin protege Li Keqiang, veg han, da hans forgænger som præsident – Jiang Zemin – fra Shanghai anbefalede Xi Jinping.

Xi Jinping kommer til topposten med et ry for at være en handlekraftig, effektiv pragmatiker, der er i stand til at se en sag fra flere sider og skabe den konsensus, der er nødvendig i et system, hvor personer har titlerne, men hvor der er en kollektiv ledelse i form af politbureauets stående udvalg på ni medlemmer (efter partikongressen måske kun syv, da der har været talt om en reduktion).

I privatlivet er Xi Jinping i sit ægteskab nr. to. Han var kortvarigt gift med en diplomatdatter. Hans nuværende ægtefælle, Peng Liyuan, er i den brede offentlighed mere kendt end han selv. Hun er en af Kinas mest berømte folkesangere – og generalmajor i Folkets Befrielseshær!

Det sidste kræver den forklaring, at forsvaret i visse henseender er som en koncern og blandt andet har en landsdækkende kultur- og underholdningsafdeling, hvor Peng Liyuan altså er en ledende skikkelse.

Sammen har de en datter, der i øjeblikket studerer ved det amerikanske Harvard-universitet.

KOMMENDE MINISTERPRÆSIDENT:

Li Keqiang, født i 1955 i Anhui-provinsen i det centrale Kina, hvor faderen var lokalpolitiker. Uddannet ved det økonomiske fakultet ved Beijing Universitet, hvor han skrev doktorafhandling om økonomi. I studentertiden var han med i ledelsen af universitets studentforening; et virke, der førte ham videre over i ledelsen af kommunistpartiets ungdomsliga.

Fra 1998 arbejdede han i den regionale partiledelse i Henan-provinsen, hvor han året efter blev udnævnt til guvernør – med sine 44 år var han den yngste guvernør i folkerepublikkens historie. Senere blev han guvernør i Liaoning-provinsen, og siden 2007 har han været medlem af politbureauets stående udvalg. I 2008 blev han udnævnt til viceministerpræsident.

Li Keqiang er gift med Cheng Hong, der er professor ved Beijings handelshøjskole. De traf hinanden gennem ungdomsligaen, hvor hendes far var en ledende medarbejder.

Li har desuden haft den nuværende generalsekretær og præsident Hu Jintao som mentor; deres bekendtskab stammer også tilbage fra partiets ungdomsliga, som Hu Jintao dengang var præsident for.

Allerede da Li blev valgt ind i politbureauet, blev han betragtet som muligt emne til topposten, men da beslutningen skulle træffes, vejede Xi Jinping altså tungere på vægtskålen.

Som viceministerpræsident har Li Keqiang haft et nært samarbejde med reform-politikeren Wen Jiabao og repræsenteret Kina ved flere udenlandske konferencer, hvor han har talt for det økonomiske samarbejde til gensidig fordel.

På hjemmefronten er han fortaler for et afbalanceret samfund med en stadigt voksende middelklasse. Hans billede er, at Kina skal være som en oliven – spids foroven, spids forned og godt rund og fyldig i midterpartiet, dvs. en lille velstående gruppe i toppen, en tilsvarende lille lavindkomstgruppe i bunden, mens Kinas egentlige velstand skal måles på og skal bæres af en solidt funderet middelklasse.

NT